

◆ ANY 12 PESSETES ◆ AGOST 1930 ◆ NUM. 1'50 PESSETES ◆

**FOMENT DE
LES ARTS
DECORATIVES
AVINYÓ, 30
BARCELONA**

ARTS i BELLS OFICIS



ARTS I BELLS OFICIS

REVISTA MENSUAL IL·LUSTRADA PUBLICADA SOTA EL PATRONAT
DEL

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

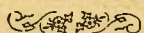
DIRECTOR:

EUSEBI BUSQUETS

REDACTOR FOTÒGRAF:

JOSEP SALA

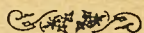
COL·LABORACIÓ DELS MÉS NOTABLES ESCRIPTORS D'ART DE LA NOSTRA TERRA



S'HAN POSAT A LA VENDA ELS VOLUMS PRIMER I SEGON
(1927-28 I 1929) D'AQUESTA PUBLICACIÓ, REL·LIGATS AMB
MAGNÍFIQUES TAPES DE TELA ANGLESA ESTAMPADAES A
DUES TINTES I OR - **PREU DE CADA VOLUM: 25 PESSETES**

AIXI MATEIX, I A FI DE DONAR MAJORS FACILITATS ALS
NOSTRES SUBSCRIPTORS, ENS ENCARREGUEM DEL RE·
LLIGAT DE LES COL·LECCIONS QUE SE'NS TRAMETIN EN
BON ESTAT AL PREU DE **7·50 PESSETES** CADA VOLUM
COMPRESSES LES TAPES

TAPES SOLTES: **5 PESSETES** CADA UNA



REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: AVINYÓ, 30, PRAL.

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

BARCELONA

Els grans problemes de la indumentària moderna

El títol pretensions de «Els grans problemes de la indumentària moderna» que encapçala aquest article tan modest, podria ésser substituït pel no menys pretensions títol de «Contribució a la història de la indumentària», perquè, com aniran veient els nostres lectors, si els interessa l'art de vestir i de despullar, es tracta d'explicar un cas o, més ben dit, conflicte d'indumentària moderna que no sols té gran importància de moment, sinó que temps a venir pot interessar, amb seguretat completa, els qui s'aniran preocupant de l'art de posar-se o treure's roba, com nosaltres ens en ocupem en aquest article que ara fem, dedicat, com direm ara mateix, als gèneres d'estiu.

Cada any, per aquest temps, quan arriba la canícula, es presenta el cas o conflicte que els propietaris dels establiments importants de menjar i de beure, els empresaris dels grans teatres, els individus de les juntes directives dels casinos i biblioteques i fins certs alcaldes de certes poblacions de certa importància, i moltes altres persones que es troben en circumstàncies especials donen l'ordre terminant de no permetre, per cap concepte, que ningú no es tregui el gec, que tots portem estiu i hivern, i quedi en mànegues de camisa, perquè diuen amb tota la raó, que aquell despreniment inusitat d'indumentària usual produeix un efecte antiestètic que destrueix el principi estètic que ha de presidir tota indumentària.

Si, com els nostres lectors ja han endevinat, el cas o conflicte ve de la lluita entre la comoditat del subjecte i de la incomoditat calorosa de l'objecte que li serveix de vestit, la prohibició suava esmentada provoca necessàriament discussions i molèsties per part dels que prohibeixen i per part dels que han d'obeir l'ordre, tant si volen com si no volen, i cal trobar una solució elegant que sigui el remei del mal i que estigui basada en el seu origen mateix.

El pecat original dels que, quan fa calor, es volen posar amb tota comoditat, costi el que costi i passi el que passi, és que anant vestits segons la fórmula de l'hivern (perquè encara que usin robes més primes la fórmula del vestit és exactament la mateixa) cerquen la comoditat desitjada restant mig despullats i establint un contrast violent entre la indumentària que es treuen i la indumentària en què es queden, perquè no van vestits d'estiu com anem nosaltres en el moment d'escriure aquest article dedicat a la sastreria.

Quan el que sotasigna, soci, individu de la Junta i secretari de l'Ateneu Barcelonès



durant el temps reglamentari que comprèn un mínimum de quatre canícules) es va trobar en el cas o conflicte que ara expliquem, com cada any encara s'hi troben totes les Junes d'aquella magnífica institució de civilitat i cultura, com les altres Junes dels altres casinos més o menys importants de Barcelona, i davant del cas o conflicte, el secretari que sotasigna, com hem dit i repetim, va donar el següent consell, que ell creu que pot ésser la solució recomanable a tots els casinos i establiments afectats pel problema que ara posem a la consideració general; problema que no vacil·lem a qualificar rodonament de modern, perquè fins ara la civilització nostra no se l'havia presentat ni planejat, perquè, com tots sabem de sobres, entre altres coses per la calor inútil que hem arribat a patir en aquest món, fins fa molt pocs anys no es van començar a dibuixar els primers intents per trobar la indumentària estival i alliberar-la de la forma hivernal que la caracteritzava, perquè si els homes de la civilització clàssica, ço és, els grecs i els romans, anaven tot l'any vestits d'estiu, els homes de la civilització medieval i moderna anaven vestits d'hivern tot l'any.

La solució presentada, doncs, per l'infrascrit secretari de l'Ateneu, radica a estar completament conforme amb el criteri unànim de la Junta Directiva o de les Junes que mantinguin i facin complir el criteri de prohibir en absolut que el soci que es presenti al Círcol vestit d'hivern, no pugui descompondre la indumentària a què ell mateix es subjecta traient-se les peces que li semblen més convenients per a la comoditat, prescindint de l'estètica, perquè si es treu el gec, la corbata i els colls i els punys postissos de la camisa, quedant amb elàstics i amb els botons de davant i de darrera del coll descordat de la camisa, hom no pot negar que l'efecte que fa destrueix el to i l'harmonia de conjunt que ha de tenir una sala de conversa, una biblioteca o un menjador ben servit i presentat.

Admeses aquestes bases, ve l'infrascrit i diu que si aquell mateix soci, seguint, aprofitant i fins reforçant els esforços que hom fa per tal de trobar la fórmula de la indumentària estival moderna, es vesteix d'esport, amb camisa o samarreta blanca i pantaló blanc amb cinturó i sense elàstics, i es presenta, posem per cas, a l'Ateneu, amb la quota pagada, ni el porter, ni els empleats de la casa, ni els individus de la Junta, ni tots els socis reunits en Junta general extraordinària, no es podrien oposar en nom de l'estètica que aquell soci no entrés al local social, ni conversés a les sales, ni llegís a la biblioteca, ni dinés o sopés al menjador del simpàtic restaurant de l'entitat.

L'abillament humà segueix actualment, com dèiem, una tendència molt marcada cap a l'estivalitat, inclús durant els mesos d'hivern, per la supressió de moltes peces que hom portava i que encara porta en gran part, estiu i hivern, i ningú no es pot oposar als intents magnífics, i en gran part reeixits, de l'art de la sastreria, que lluita obertament, i amb una despreocupació brillantíssima, per alliberar d'una vegada el parro-

quià i la humanitat civilitzada dels lligams i de les urpes de la indumentària de l'Edat mitjana, que, parlant en llenguatge de míting anticatòlic, podríem anomenar les despulls de la inquisició.

No fa pas molts anys, el mateix infrascrit, quan ja no era secretari ni potser soci de l'Ateneu, va tenir l'honor d'assistir al concert d'agraïment que el nostre molt gloriós violoncel·lista En Pau Casals va donar al teatre més gran de la vila del Vendrell, per tal de correspondre esplèndidament a l'igualmente esplèndid homenatge que li va dedicar aquella vila que el va veure néixer, i escaient-se a ésser en ple mes de juliol, quan els catalans diem ni dona ni caragol, l'infrascrit, abillat d'esport amb camisa i pantalon blanc i amb el gec posat, assegut al seient del pati, havia d'admirar el seu mestre i amic sofrint la calor que feia i la transpiració que naturalment n'és l'efecte immediat.

En arribar el primer intermedi, l'infrascrit, portat per l'amistat amb la qual el Mestre l'honora, va decidir entrar a l'escenari no sols per saludar i felicitar coralment el més gran violoncel·lista del món (cosa que hauria fet encara que hagués fet fred), sinó que, amb el permís del Mestre i de l'amic, es va quedar entre bastidors mentre continuava el memorable concert d'agraïment, i, traient-se el gec que portava, com ja hem fet constatar, es va descordar la camisa blanca que també hem fet constatar que l'abillava i, arremangant-se les mànegues fins més amunt del colze, es va posar a escoltar amb tota comoditat aquelles melodies sublimes que anaven sortint de les cordes de l'instrument del Mestre, que li sortien calentes com sempre, al bell mig d'aquell foc canicular que cremava el teatre, mentre el gloriós artista, abillat de llana i seda negres, tal com exigeix la rigorosa etiqueta, hauria mirat amb enveja el seu amic, vestit de blanc com un colom, si la inspiració que l'acompanya sempre no li hagués fet oblidar fins la transpiració que l'inundava de cap a peus: enveja que li confessava en els moments de descans quan l'ànima d'aquell artista genial tornava a la terra per reposar en la carn mullada, dient-li l'infrascrit que, tal com hi ha una etiqueta d'hivern, n'hi hauria d'haver una d'estiu, tant per als artistes com per als espectadors, cosa que el Mestre va aprovar amb tota convicció.

I com si la mateixa glòria que en aquells moments esclatava en el teatre ple de gom a gom de públic i d'entusiasme admiratiu, ens vingués a ofrenar un exemple vivent del que seria un teatre amb tots els concurrents abillats de blanc, posats entre bastidors com estàvem, podíem contemplar quasi tot el pati i tot l'amfiteatre de la galeria més alta, que és allà on va el públic que paga menys que els rics que podem anar als seients de pati i a les llotges més distingides, i vet aquí que els nostres ulls, com si seguissin els viaranyes de les melodies inspirades que ens entraven per les orelles, passejant-se per la sala plena de glòria d'En Casals i dels sons de carn que ens regalava, vam anar observant que el pati o lloc de la riquesa feia un efecte pobre i miserable, perquè, ple com

estava, els gec dels espectadors, l'un clar com l'aigua i l'altre fosc com una gola de llop, l'altre de color de gos quan fuig i l'altre gris i l'altre groc, donaven una nota de desastre, acompanyat per la figura calorosa de tots, mentre que, alçant els ulls a les alçaries teatrals, el públic dels pobres, trobant-se lluny del pati o lloc d'etiqueta, va acordar tàcitament treure's el gec; i com que totes les camises eren blanques i el pantalon de color desapareixia en el conjunt dels rengles que l'un tapava a l'altre, resultava que donava una nota blanca, plena de riquesa i unitat, que recordava en ple estiu la nota severa de l'etiqueta negra pròpia de l'hivern. I així, mentre el mestre transpirava en plena creació artística, en els cims més alts de la glòria que encenia com una flama en aquell teatre, brillava un assaig general d'etiqueta d'estiu, que potser amb el temps envairà els locals de les nostres festes artístiques, com ara envaeix les nostres festes esportives.

FRANCESC PUJOLS



L'Art del vestir

El precedent treball del senyor Francesc Pujols ens ha induït a tractar ara d'un tema que ja de temps teníem en cartera: el de la indumentària moderna.

De totes les arts, la del vestit és sens dubte la més subjecta a aquesta cosa tan inversemblant, tan fugissera i tirànica que és la moda. En lloc de basar-se, com fóra natural, en les lleis immutables imposades per la mateixa naturalesa humana i pel clima propi de cada latitud o de cada contrada de la terra, no obeeix sinó al caprici i a les genialitats d'uns *modistos* més o menys artistes i a la imposició dels fabricants de robes, els quals, amb periodicitat calculada, llencen al mercat gèneres ara llisos, ara mostrejats o llistats o amb quadros, ara de colors clars, i la temporada vinent foscos, etc., tot imposat per uns centres erigits en rectors universals d'això que la gent anomena *bon gust*, els quals són obeïts sense discussió per la resta de la humanitat, que així es creu elegant i no s'adona de l'esclavitud a què s'ha sotmès voluntàriament i inconscientment.

Voleu una cosa més absurda que la moda? N'hi ha prou que una modista de París, o un sastre de Londres, o una cosa o altra de Nova York, tinguin una pensada, com més extravagant millor, perquè tothom la celebri i s'hi sotmeti. Oh! és la moda.

I sabeu quina és la força que la fa tan poderosa i despòtica? Doncs, ultra aquest simiesc atavisme de l'esperit d'imitació a què tan propenses es mostren les persones de poc caràcter o de cultura deficient, la por al ridícul. N'hi ha prou que la modista o el sastre ens diguin, amb llur suficiència de persona entesa, que una cosa és moda, perquè tots ens hi sotmetem sense ni intentar discutir-ho, encara que ens sembli una ridiculesa o una monstruositat o repugni als nostres sentiments.

En voleu una prova ben palesa, d'això que diem? Aquí tenim un exemple ben recent amb el succèit amb la moda de les faldilles curtes: ¿qui de les nostres dames hauria



Heus aquí uns vestits masculins de l'antic Egipte, d'una simplicitat no desproveïda de certa gràcia.

cregut, en iniciar-se, que arribaria on ha arribat sense sentir-se ruboritzada? ¿I quants marits i respectables papàs no s'haurien sentit ofesos si hom els hagués predit que llurs mullers i filles respectives vindria dia que es presentarien en públic ensenyant les cames

fins més amunt del genoll? I, no obstant, ha estat així, i demà serà una altra cosa pitjor.

A la indumentària li ha passat el mateix que a totes les altres arts en general, agreujat encara per aquesta tirania de la moda (que propugna per infiltrar-se arreu) i per la complicació d'interessos que al seu redós han anat creant-se. Ca-



Reina, dona noble i dones del poble de l'antic Egipte vestides amb el *kalasiris* tradicional. La riquesa de les estofes i els adornaments o distintius de la reialesa eren gairebé la sola cosa que les diferenciava.

da vegada s'ha anat fent més i més inútilment complicada: després d'una tongada d'aparent bon seny, d'esforços per a retrobar la sobrietat i la mesura (veritable fonament de tota elegància), en veiem una altra on tota llei de control és abandonat i l'inútil enfarfec de farbalans i randes, de cintes i adornaments torna a ensenyorir-se dels vestits.

Cal, doncs, que la indumentària segueixi el mateix camí de depuració i austeritat iniciat en totes les altres branques de l'art si es vol retrobar el veritable equilibri i retornar-li la seva gairebé esvaïda categoria artística. Cal tornar a la senzillesa antiga, no per a reproduir-la, sinó per a inspirar-s'hi i copsar-ne l'esperit. I d'això n'està més necessitada encara la indumentària masculina que la femenina.

No és pas un tòpic ni un prejudici d'artista l'afirmar que la indumentària grega o la romana no han estat superades en cap època posterior, ni en cap sentit. Si fullegem



Com a exemple del luxe excessiu desenrotllat en el vestir en certes èpoques de la història, reproduïm aquí dues hebrees dels temps postsalomonians. A aquestes dones duïen, ultra la folgada camisa, dos vestits superposats, el segon dels quals anava proveït de llargues mànegues que queien fins a terra, o bé, en son lloc, encara que no tan comú, el *caftan*, de mànega curta tot realçat de brodats d'or.

qualsevol manual d'història del vestit, tot seguit ens donarem compte de com és veritat que la indumentària antiga és, en general, molt superior a les de les edats mitjana i moderna, i, ni cal dir-ho, de la contemporània. Encara la dona ha sabut defensar-se modernament, i ha anat a poquet a poquet abandonant l'ús de moltes peces de roba completament supèrflues i d'estres tan ridículs o torturadors com el mirinyac o la cotilla; però l'home, des que adoptà l'ús d'americana que no ha evolucionat en cap sentit, talment com si hagués assolit el desideratum, amb tot i la seva evident incomoditat, car el sastre no considera el cos humà d'altra manera que com un maniquí estàtic: tot el seu anhel és posat a fer del seu client un veritable figurí, i no preveu el dinamisme dels membres ni el moviment del tronc en tot moment, caminant, parlant, seient, etc., la qual cosa fa que un vestit no esdevingui veritablement còmode fins que ja és vell i ha perdut per l'ús la seva primitiva i arbitrària forma



Donzella dòrica vestint el clàssic *chiton* curt, i dona amb *chiton* llarg o jònic.

per a adaptar-se al cos que el suporta. I el mateix podem dir de totes les altres peces complementàries del vestit, tals com les sabates, els colls i els punys, els capells, etc., esdevingudes sovint veritables instruments de tortura.

Fixem-nos ara en la veritable missió del vestit.

El vestit ha de considerar-se sota quatre aspectes: moral, de confort, higiènic i estètic, i les seves runcions han de respondre a aquests quatre aspectes o necessitats.

No arribem a ésser partidaris de la nuditat absoluta preconitzada modernament per alguns doctors naturistes, encara que no la creiem immoral, molt al contrari, car tots sabem com resulta moltes vegades molt més provocador o excitador de la libidine un vestit velador de tota nuditat, que la nuditat mateixa mostrada serenament i castament. Però és que l'*habitat* humà no es redueix solament a les regions càlides o temperades de la terra, sinó que s'estén arreu de la seva superfície,



Un dels documents més antics on és constatat l'ús de les calces amb camals llargs. Els pobles de l'Àsia Menor, pastors, guerrers i semibàrbars, Galàcia o Capadòcia, sembla que van ésser els primers a vestir aquesta mena de calces, en bona part, segurament, de pell o cuir, estenen-se després el seu ús vers Pèrsia i Troia.

fins a les regions polars més avançades i, d'altra banda, la temperatura tampoc no és constant, sinó que varia notablement d'una estació a l'altra i això fa que l'home necessiti els vestits per a preservar-se dels rigors de les temperatures extremes.

El vestit és, doncs, necessari al cos humà com una defensa de l'acció dels elements atmosfèrics; però transformar-lo en un element de suplici, fer-ne, en lloc d'un objecte de



Dones gregues amb *chiton* tombat i *himation*. El plegat de la roba dibuixa les línies del cos i fa ressaltar la seva bellesa.

servitud, un objecte de tirania, com esdevé sovint amb els moderns mètodes d'abillament, això ha d'ésser evitat i combatut fins a la seva total desaparició. Si el vestit és necessari, reduïm-lo a les seves veritables proporcions i fem-lo apte per a les funcions que li són encomanades: no vulguem mai ésser els seus esclaus. No ens espantin les nueses, ja que la moral, la veritable moral, no radica en uns pams de tela, sinó en el més pregon de la nostra ànima i pot passar-se de vels dissimuladors. Aquesta campanya menada per elements que *posen* de moralistes i religiosos a ultrança contra això que ells anomenen la immodèstia en el vestir, és, al nostre entendre, equivocada: no s'adonen que inverteixen els termes del problema i que, en donar tanta importància a una cosa que amb prou feines la té relativa, exacerben el mal que tracten de curar.

La nuditat del cos humà és moral i santa, com tota obra de Déu: tan solament la malícia dels homes ha pogut transformar-la en motiu de reprovació i escàndol. Fixeu-vos que, segons els Llibres Sants, el sentiment de pudor aquesta falsa virtut, solament va manifestar-se després del pecat i precisament per amagar-lo.

Hauria calgut, doncs, que tots els esforços moralitzadors s'haguessin encaminat a tornar la humanitat a la seva primitiva puresa i no haver perpetuat el pecat tot tractant d'amagar-lo. Perquè no és pas l'instint sexual, el que és pecat, sinó l'exacerbar aquest naturalíssim instint tot cohibint-lo i presentant-lo com a cosa nefasta i criminosa, amb la qual cosa no es fa sinó fomentar la morbositat de l'asexualisme o d'altres monstruoses desviacions. Tan solament quan l'home sigui capaç de contemplar la seva nuesa sense sentir pertorbats els seus sentits i es senti lliure d'insanes concupiscències, serà quan haurà assolit un estat moral verament superior.

Aquest aspecte de la moral és per si sol de tanta importància que, si seguíssim tractant-lo, ens allunyaria massa del tema que ens havem proposat glossar. Reprenem-lo, doncs, i donem per sentat que la nuditat és l'estat perfecte de l'home, el qual, però, per

VILARÓ I VALLS, S. A.

PINTORS DECORADORS

ES COMPLAÜEN A ANUNCIAR-VOS QUE DES
DEL 17 D'OCTUBRE QUEDARAN INSTAL·LATS AL

CARRER DE MUNTANER, 155-157

Cristalleria Catalana, S. A.

Successora d'E. BUXERES, BUXERES I
ABELLA, LL. RIGALT i J. COLL ESCOFET

Conseller Delegat i Director Artístic:
LLUÍS RIGALT

Central: Ronda de Sant Antoni, 56 - Telèfon 22035

Sucursal A: Paloma, 30 - Telèfon 10663

Sucursal B: Sardenya, 319 - Telèfon 54085

Sucursal C: Carme, 30 i 32 - Telèfon 13425

Vidrieres d'art - Muntures en plom i llautó - Esmalts al
foc damunt vidre, cristall i ceràmica - Vidres i cristalls
plans i corbats - Baldosetes - Gravats - Biselats
Miralls - Marcs - Motllures - Articles d'escriptori, etc.

Medalla d'Honor: Barcelona 1923

Medalla d'or: Paris 1925 Gran Premi: Barcelona 1929

FOTOGRAVATS



TRICROMIE S - AUTOTIPIES

SALA BARCINO

EXPOSICIÓ DE PINTURES - ART ANTIC I MODERN

*Marcs, Motllures, Policromats,
Gravats. © Relleus, Vidres
Objectes d'art i per a regal.*



V. García Simón
Rambla Catalunya, 29 - Barcelona
Telèfon 15677

S. VERDAQUER

BARCELONA

DESPATX: RDA. UNIVERSITAT, 9 TALLERS: CARRER ENTENÇA, 39
TELÈFON 10421

BANYERES-LAVABOS

BIDETS

WATERS-CLOSETS, etc.

Instal·lacions completes de cambres de bany

ARTISTES, ARTÍFEXS, INDUSTRIALS

APLEGUEU-VOS AL

“FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES”

UNICA ENTITAT QUE A LA NOSTRA TERRA S'HA PRE-
OCUPAT SEMPRE DEL MILLORAMENT DE LES ARTS
I DEL RESSORGIMENT DELS NOSTRES BELLS OFICIS,
AMB LA SEVA CONSTANT ACTUACIÓ PEDAGOGICA.

CURSOS, CONFERÈNCIES, EXCURSIONS, VISITES COL·LECTIVES, ETC.

SOL·LICITEU EL VOSTRE INGRÉS

teixits per a mobles i decoració

catifes, tapissos Aubusson, teles Jouy,
estors i cortinatges, passamaneria

Albert Cronc

Rambla Catalunya, 32

Telèfon 17476

BARCELONA

Casa Central:

23, 25, 27 i 29, rue du Mail

PARIS

PUBLICACIONS DEL “FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES”

Per la bellesa de la Llar humil

Recull d'orientacions

Obra profusament il·lustrada amb
50 làmines en negre i en colors

Alçats i plantes d'edificis, conjunts de
decoració interior, moblament, etc.

PREU: 18 PESSETES

al seu confort i en certes circumstàncies, i com a defensa dels elements exteriors, té necessitat de cobrir, en tot o en part, el seu cos. El confort és, doncs, la funció bàsica que ha de complir tota peça de vestir, tant a l'hivern com a l'estiu. Aquest resultat podríem obtenir-lo, com els pobles primitius, amb l'ús de les pells i de senzills mantells de teixits de lli o de llana; però com que, ultra confortables, les vestidures han d'ésser també pràctiques, d'aquí neix la necessitat de la confecció que les adapti al cos i permeti el lliure joc dels membres.

Cal també tenir molt present l'aspecte higiènic del vestit, el qual mai no haurà d'oprimir el cos privant-li o dificultant-li els seus naturals moviments o les seves funcions fisiològiques (respiració natural i profunda, circulació sanguínia, etc.) i que tampoc privi la pell d'una manera massa absoluta de la seva transpiració i del contacte de l'aire i de les benefactores radiacions solars. Cal també que les seves peces siguin sovint canviades i rentades curosament, i heus aquí el paper o la missió de la roba interior, la qual ha d'ésser confeccionada sempre amb teixits fàcilment rentables.

I finalment tot vestit ha de respondre a les lleis de l'estètica, que és tant com dir que ha de guardar perfecta harmonia amb el cos humà no estrafent-ne ni alterant-ne les línies ni les proporcions, sinó al contrari, acusant-les i posant-les de manifest. Per això, per no tenir en compte aquestes elementals lleis no solament artístiques, sinó de sentit comú, el vestit masculí modern resulta tan lleig i antiestètic, ultra ésser incòmode.

Si el vestit masculí resulta una cosa anodina i mancada en absolut de caràcter, dintre del qual la figura humana resta com diluïda o esquematitzada, el vestit femení peca per excés contrari acusant amb força o atenuant o alterant les proporcions amb una arbitrarietat absoluta, talment com si el cos de la dona fos de matèria plàstica apta a rebre totes les formes. Així és com veiem sovint alterada la línia de la cintura, la qual unes vegades és marcada més amunt i altres més avall, aparèixer o desaparèixer el pit o els malucs, etc., etc.



Vegeu ara com vestien els oradors i filòsofs i, en general, tots els homes grecs. L'himation sol servia per a cobrir llur cos, encara que, com es veu, alguna vegada també vestien el chiton.

Tractem ara d'explicar-nos en detall les funcions pròpies de cada part del vestit.

En línies generals tot vestit consta de dues categories de peces: les considerades com a roba interior i les que formen el vestit pròpiament dit o roba exterior. Fonamentalment podríem reduir el vestit humà a dues túniques superposades: una d'interior (camisa) i una altra d'exterior (vestit)



Un altre exemple de com la moda tostemps ha caigut en ridicuïses i exageracions el tenim en aquesta dama anglo-normanda del segle **xii**, vestida amb tanta superabundància de roba que té necessitat de nuar-se les mànigues perquè no s'arrosseguin. Ja en té ben bé prou amb el gran róssec del vestit.

La roba interior és molt sovint negligida, quan hauríem de dedicar-li una atenció especial per ésser el fonament de tot vestit, i per ésser també, com havem dit abans, la que té més relació amb el concepte higiènic pel seu contacte directe amb la pell, de la qual recull les secrecions, i per això és confeccionada amb teixits que resisteixin les consecutives rentades, i millor encara que puguin anar a la bugada a fi d'assegurarne la perfecta asèpsia. Per això són preferibles a la llana o la seda els teixits o els tricots de fil o cotó.

Molt s'ha guanyat, però, en aquest sentit transformant o variant peces completament supèrflues i innecessàries, tals com armilles, *chambres*, cossets, *cu-brecorsés*, faldellins, enagos, etc., i reduint les restants a llurs degudes proporcions. La llenceria moderna ha pres una bona orientació, tant en la roba d'home com en la de dona, i caldria que aquesta orientació fos mantinguda i accentuada. Senzilla, folgada, sense

davassalls de cintes i randes, és la bondat dels materials i la perfecció de la mà d'obra el que ha de valorar la roba interior, la qual de cap manera no hauria d'ésser negligida considerant-la com a cosa destinada a no veure's, sinó que, contràriament, hauria d'estimar-se com a fonament de tot vestit amb el qual, en tot o en part, hauria d'harmonitzar. En la indumentària masculina això ja es té en compte pel que fa referència a les camises, però no així en la indumentària femenina, on rarament cap peça interior no és mostrada formant part del vestit.

Caldria sentar el criteri que el vestit no és una coberta exterior deslligada de tota la resta, sinó el seu complement. El vestit ha de començar en la primera peça que ens



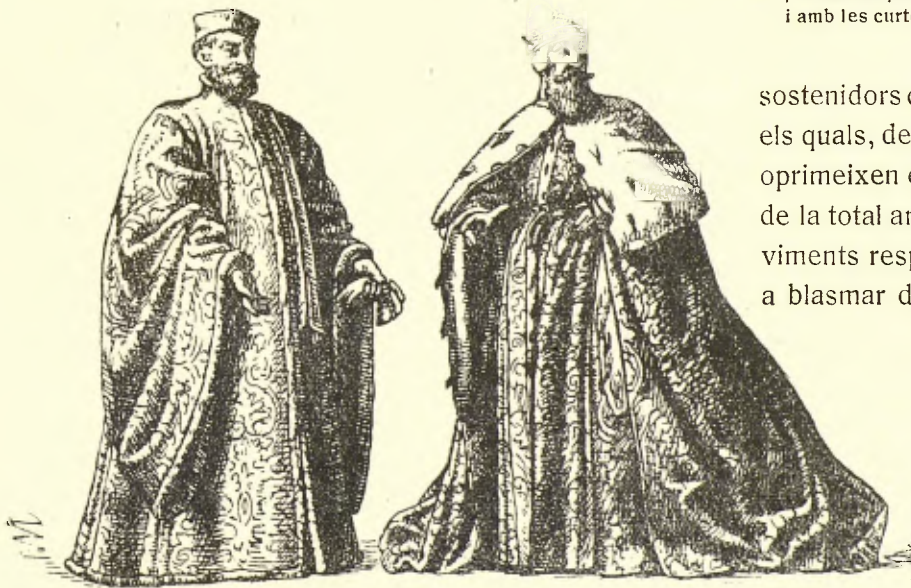
I no ha estat pas la moda femenina solament la que ha inventat ridicuïses: vegeu, si no aquest elegant anglès de mitjansegle **xv** amb les sabates de punta tan llarga que per a caminar té necessitat de lligar-les amb una cadeneta dessota el genoll.

posem damunt el cos, i continuar en conjunt harmònic fins al darrer detall. Així ho comencen a entendre els *modistos* més experts, i per això dispensen una atenció especial a la llenceria, la qual, en certes peces i detalls, ja no es confecciona exclusivament blanca, com s'acostumava a fer antigament, sinó que es confecciona en tots els colors i tons a fi que harmonitzi, generalment per transparència, amb el vestit pròpiament dit.

La roba interior és sabut que es classifica en roba de dia, o de vestir, i en roba de nit, o de cambra, la qual, en alguns casos, esdevé vestit d'interior, o de casa, quan restem en la intimitat dels nostres familiars. No ens entretindrem ara a descriure una per una les diverses peces de què es compon l'aixovar masculí o femení, car són de tothom prou conegudes. Aprofitarem l'avinentesa, però, per a aconsellar a les dames que abandonin sempre que els sigui possible l'ús de



A mesura que el Renaixement avança, les extravagàncies observades en el vestit durant el segle xv van desapareixent per a donar lloc a una indumentària de to més sever, encara que no menys ridícula. Vegeu, si no, aquests dos personatges francesos de la segona meitat del segle xvi. Cal exagerar les formes: la cotilla oprimeix la cintura i eleva els pits, mentre el *verduguillo* espanyol pren proporcions desmesurades simulant uns malucs monstruosos. I no parlem del personatge masculí, tan cossat i amb les curtes calces plenes de boata.



Senador i Dux venecians de mitjan segle xvi. La fastuosa pareneria ha estat sempre cosa inseparable dels poderosos de la terra. Brocats, sedes, erminis: ¡quantas vegades no han embolcallat sinó la injustícia i la tirania, quan no el sadisme més monstruós!

sostenidors que no siguin elàstics, els quals, degut a llur rigidesa, els oprimeixen el pit i priven el tòrax de la total amplitud dels seus moviments respiratoris, i també per a blasmar de l'exòtica moda del paiama, l'ús del qual si és excusable en els homes, és altament ridícul en les dames, ultra ésser incòmode. Si pot justificar-se la seva utilitat en

viatge, no hi ha raó que l'aboni en la intimitat de la llar, on no pot competir ni en elegància ni en comoditat amb les belles camises de nit, els salts de llit o els *kimonos*, de tan adorable feminitat.

Hauriem de vetllar perquè la nostra moda fos ben nostra, tant en aquest com en tots els altres aspectes del vestir, i no acceptar a ulls clucs tot el que ens arriba de fora sense altra raó que la seva estrangeria o la inmotivada pruija de la novetat per la novetat.



Segle XVIII. La *crinoline à coude* arriba a assolir proporcions extraordinàries. La cotilla de balenes o jones molt acostats, talment com una cuirassa, continua oprimint la cintura. Els homes no s'abillen tan ridiculament com en segles anteriors, i fins presentarien una certa elegància si no fos per les corbates desmesurades i les perruques blanques o enfarinades.

Després d'aquests breus comentaris a propòsit de la roba interior, de la qual, com havem insinuat ja, almenys la camisa o la combinació haurien d'harmonitzar amb el vestit, passem a parlar ara d'aquest.

Podem dir que això que entenem per vestit constitueix el nostre hàbit ciutadà, el que mostrem en públic, el que denota la nostra posició social; i per això és la part de la indumentària a la qual dispensem més atenció, ja que ha d'estar en relació amb els actes als quals prenem part.

La tendència del vestit modern hauria d'ésser sempre, tant en l'home com en la dona, la sobrietat i la comoditat, coses aquestes que de cap manera estan renyides amb l'elegància, molt al contrari.

Ara bé: en la indumentària femenina, aquesta tendència ja fa temps que ve accentuant-se, i volem creure que perdurarà, ja que els costums moderns així ho exigeixen. No ha passat el mateix amb la indumentària masculina, la qual ja fa més d'un segle que segueix les mateixes normes sense atinar a trobar una nova modalitat més adient: l'antiestètic i

incòmode pantalon llarg, ara ample, ara estret, recte o acampanat; l'armilla, més o menys escotada, i l'americana, unes vegades recta, altres sangrada, amb les solapes més amples o menys estretes, segons el caprici de la moda; i això és tot. I no cal parlar dels vestits d'etiqueta, tots prou ridículs i incòmodes.

Hi ha, però, el vestit dit d'esport que s'adapta més a les necessitats dinàmiques del cos humà, que permet una absoluta llibertat de moviments i que, com a més respectuós de la forma humana, resulta tothora d'un aspecte estètic remarcablement superior a tota altra forma d'abillament contemporani. ¿Per què se'l confina, doncs, a unes funcions tan secundàries en lloc d'estendre el seu ús a tots els actes de la vida normal i quotidiana?

Tapisseria de Perfecte Llosà

Especialitat en sillons folrats de pell
Transparents opacs per a suprimir
els porticons : S'entapissen parets i
tota mena de cadiratges : Confecció
: : : de cortinatges i fundes : : :

Barcelona
Balmes, 128 :: Tel. 73434
(tocant a Rosselló)

PARQUETS I DECORACIO - BASTUS QUERALTO I CIA

SANTA ELENA, 4 i 6

BARCELONA

TELEFON 16843



‡ MARCS ‡ GRAVATS ‡
SALA D'EXPOSICIONS

LA PINACOTECA DE GASPAR ESMATJES



BARCELONA
PASSEIG DE GRÀCIA, 34

PUBLICACIONS DEL
"FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES"

ANUARI

AQUESTA INTERESSANT PUBLICACIÓ, QUE CO-
MENÇA A PUBLICAR-SE L'ANY 1919, OBTINGUÉ,
DES DE BON PRINCIPI, LA MÉS BONA ACOLLIDA
ENTRE ELS NOSTRES ARTISTES I AFICIONATS
ANY 1924-1925 - VOLUM DOBLE 40 PTES.

GUIA DE LES ARTS I BELLS OFICIS

Antiguitats

ESCLASANS VDA. TRIUS, MARIA; Pietat, 10

Antiguitats (Restauradors d')

FORCADA, PERE; Palla, 12

Ceràmica

VICENS, CASIMIR; Tallers, 72. Tel. 15644

Construcció i decoració

MOYA, J.; Aragó, 184. Tel. 73852

Constructors d'obres

AGUSTÍ, JAUME; Aragó, 222, ent. Tel. 11966

TORRES, ANTONI; Diputació, 290, ent. Tel. 18097

Decoradors

BUSQUETS, EUSEBI; Aragó, 334, 3., 1.

Decoradors d'interiors

COSP, VDA DE PERE; Rosselló, 231. Tel. 73574

Dibuix i pintura (Efectes de)

GUARDIOLA, Y. Suc. Frigola i Queralt; València, 199
Tel. 74205

HORTA, CASA MIQUEL; Avinyó, 7. Tel. 14993

TEXIDOR, VDA. D'E.; Ronda S. Pere, 16. Tel. 11623

Dibuixants

BUSQUETS, EUSEBI; Aragó, 334, 3., 1.

Ebenistes

CAMPAÑÀ, JOAQUIM; Córsega, 561

FRANCOLÍ, JOAN; Vallhonrat, 30. Tel. 34749

LINARES, A.; Riera Alta, 21. Tel. 15353

RIBAS, VDA DE JOSEP; C. de Cent, 329. Tel. 14657

Electricistes

FRANCH, JOSEP; Corts, 682. Tel. 16621

Escultors decoradors

HERNÁNDEZ VILA, PERE; Pl. St. Felip Neri, 4

Escultura religiosa

RIUS, CLAUDI; Rosselló, 195. Tel. 74201

Estucadors

CASA PETIT-RAMON GAUSSET; Rocafort, 108. Tel. 30966

Fotògrafs

AREÑAS, RAFEL; Corts, 670. Tel. 11657

Fotògrafs industrials

SALA CAMPAS, JOSEP; Córsega, 413, ent. 2.

Fotogravadors

ESTEVE FELIU, FRANCESC; Via Laietana, 15. Tel. 17069

Fusteries

MONCANUT, FILL DE D.; Paris, 125. Tel. 70966

NIUBÓ I CIA., BALTASAR; Pge. Forasté, 17. Tel. 72553

Fusteries mecàniques

BIOSCA, PERE; Sant Gervasi, 103. Tel. 74714

MANÀ, JOAN; C. de Cent, 63. Tel. 30633

RUIZ, JOAN (Successor de Calonja); Roger de Flor, 141

Galeries d'art

SALA PARÉS (ESTABLIMENTS MARAGALL) Petritxol, 5
Tel. 14665

Galvanoplàstia

ROCA GERMANS, S. L.; Corts, 462. Tel. 34826

Guixaires adornistes

AVILA, JACINT; Passeig St Joan, 73. Tel. 75071

CASASÚS, JOSEP; C. de Cent, 474. Tel. 53712

COLL, PERE; Corts, 473. Tel. 34673

Impremtes

TOBELLA, RAMON; Carme, 18. Tel. 19634

Joiers

SUNYER, RAMON; Granvia, 660. Tel. 11247

Lacadors

SARSANEDAS, RAMON; Amàlia, 31, pral. Tel. 16993

Làmpares

BIOSCA I BOTEY; Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

Llibreries d'art

MARTÍNEZ PÉREZ, C.; Banys Nous, 5. Tel. 20542

Metallistes

BIOSCA I BOTEY, Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536

BOLIBAR, SANTIAGO; Rbla. Catalunya, 43. Tel. 19543

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

DOMÈNECH, OCTAVI; Tallers, 45. Tel. 16306.

Mobles i decoració

CASAS, LLORENC; Galileu, 50-51-53. Tel. 30537

PARCERISAS I CIA.; E. Granados, 90. Tel. 72573

PRAT, JOSEP; Ferlandina, 67. Tel. 18286

Mosaics romans

QUEROL, ELISEU; Dos de Maig, 273. Tel. 50383

Motlures, marcs i miralls

GASPAR, JOAN (Casa Benítez); Consell de Cent, 323
Tel. 12064

Papers pintats

GIRONA, JOSEP; Corts, 661, Tél. 53536

GUASCH, FILL DE JOSEP; Rauric, 8. Tel. 10686

Parquets i decoració

BASTÚS, QUERALTÓ I CIA.; Sta. Elena, 6. Tel. 16843

Pintors decoradors

CASALS PEYPOCH, J.; Roger de Flor, 164. Tel. 55037

PASCUAL, PERE; Mallorca, 255. Tel. 70702

VILARÓ I VALLS, S. A.; Corts, 604. Tel. 10283

Pintors escenògrafs

ALARMA TASTÁS, SALVADOR; Vergara, 3, 3., 1.

ESCENOGRAFIA BATLLE I AMIGÓ; Borrell, 210

Projectes de mobles i decoració

BARÓ, CARLES M.; (S. G.) Musitu, L

Propaganda (Articles per a)

BASA I PAGÉS; Calàbria, 66. Tel. 33368

Retaules, daurats i policromia

SABATÉ PASTOR, BONAVENTURA; Aragó, 187

Serralleria

SARRIAS, MANUEL; (S. G.) Bolívar, 22. Tel. 70005

Tapissers

LABORDA, EUGENI; Rbla. Catalunya, 45. Tel. 12395

LLOSÀ, PERFECTE; Balmes, 128. Tel. 73434

Tapissos i catifes

AYMAT, TOMÁS; Carrer d'en Villà, ST. CUGAT DEL
VALLES, Tel. 20

Teixits per a mobles i decoració

TRONC, ALBERT; Rbla. Catalunya, 32. Tel. 17476

Vidres plans

GARCIA SIMÓN, V.; Rbla. Catalunya, 29. Tel. 15677

En la forma del vestit d'esport, ja que no ens atrevim a preconitzar el retorn de la túnica, hauria de cercar-se el fonament de tota la indumentària moderna masculina. Si la dona ha sabut retrobar les seves cames de tants segles perdudes entre l'enfarfec de calces, enagos, faldellins, farbalans emmidonats i sedes cruixidores, ¿quina raó hi ha que s'oposi que l'home faci el mateix i abandoni d'una vegada per sempre aquests pantalons que l'entranquen, aquestes armilles que li oprimeixen el tòrax i aquestes americanes de les quals es veu obligat a prescindir així que necessita moure's amb desembaràs? Si l'home modern es veu obligat a desplegar unes activitats i un dinamisme que fan que la seva vida sigui un seguit desplaçament, un continuat esport, ¿per què no adopta una indumentària adequada a les seves necessitats actuals i continua vestint-se fonamentalment com cinquanta, cent anys enrera?

En el nostre clima hauria de considerar-se com a vestit masculí complet el cos de camisa. Totes les altres peces haurien de considerar-se suplementàries o d'abric. La calça curta, de tan antiga tradició mediterrània, hauria d'ésser preferida a la de camallarg, d'origen bàrbar, no solament per la seva superioritat estètica, sinó també per la seva major higiene i comoditat, o encara que solament fos per lliurar-nos de la constant preocupació de marcar-li genolleres i de mantenir ben recta i precisa la ratlla

o plec del planxat. L'armilla, destinada ara a veure's solament pel davant, hem de considerar-la no com una peça secundària, sinó com la primera peça d'abric i hauria d'ésser flexible, de teixit de punt amb preferència, tal com el *sweter* o el *pullover*, que s'adaptin millor al cos. Totes les altres peces, fins les de major abric, haurien d'ésser així mateix



Vestits femenins de l'època de Lluís XVI. El pit excessivament elevat; el cos de gerra, cada vegada més oprimit; la *crinoline*, l'ús de la qual havia anat decaient, torna a pendre proporcions desmesurades, sobretot als costats, per la qual cosa esdevé de forma ovalada. També per aquest temps era usada una mena de vestit llarg, obert per davant i recollit per mitjà d'uns cordons a la cintura, de manera que solament engrossia els darreres; i per això era anomenat *cul de Paris*. Cal també remarcar els pentinats en els quals s'arribà a les més grans extravagàncies.

flexibles i folgades de manera que s'adaptin al cos sense oprimir-lo ni donar-li una forma arbitrària, sovint ridícula, completament lliures de contraforts, teles fermes, pespuntejats i muscleres de cotó fluix, la qual cosa permetria el retorn a les robes folgades



I : què en direm d'aquesta enfarfegada elegància de finals del segle XVIII i començaments del XIX?

i de bell caient. D'aquesta manera la figura humana no seria deformada pel sastre ni el vestit es veuria deformat al cap de poc temps pels plecs i arrugues ocasionats inevitablement pel moviment natural del cos i dels membres: aquests recobririen llur llibertat de moviments i els plecs de la roba no serien una cosa encatronada i sense gràcia, sinó una cosa viva, harmònica i de ritme perfectament adaptat en tots moments a la mobilitat del cos.

Havem dit que en el nostre clima hauriem de considerar l'home perfectament vestit i presentable, socialment parlant, en cos de camisa, la qual, de persistir aquest criteri, aniria prenent formes sens dubte molt diferents de l'actual, ja que deixaria d'ésser considerada com una peça de roba interior. L'abric, doncs, de categoria i forma diversa, hauria d'ésser usat tostemps, ja que les estacions no són tan precises ni el clima tan constant que no ens obligui a pendre'l de vegades en ple istiu o a prescindir-ne al bell pic de l'hivern. Així l'abric hauriem de considerar-lo sempre com una peça no suplementària, sinó complementària del vestit, i procurar que harmonitzés amb ell, tant

de forma com de color, com ja sovint ve fent-se en la indumentària femenina.

En resum, cal convenir que es fa d'absoluta necessitat obrar un canvi radical de criteri en la indumentària masculina a fi d'adaptar-la a les nostres actuals necessitats. La dona ens ha donat un exemple digne d'ésser tingut en compte, i cal agrair-li-ho i seguir-lo. A Barcelona havem vist com d'uns quants anys ençà s'ha anat generalitzant el costum de prescindir de l'armilla durant els mesos d'estiu, amb tot i l'oposició de certs elements que ho consideraven poc civil: ara veiem també com va estenent-se el costum de prescindir del capell, i no solament a l'estiu. Cal, doncs, continuar el camí emprès i arribar fins allí on sigui necessari per a assolir la completa emancipació del cos humà de la tirania del vestit, el qual ha pervingut a convertir-nos de senyors en esclaus. La moral, el confort, la higiene i, per damunt de tot, l'estètica, ho exigeixen conjuntament.

La moral, perquè deixa de pertànyer-li tota cosa que contradiu, en un sentit o altre, les lleis de la naturalesa, i és evident que el vestit modern masculí les contradiu en no adaptar-se a les reals necessitats del cos humà. El confort i la higiene perquè ni a l'hi-

vern ni a l'estiu no ens protegeixen prou bé contra els excessos de la temperatura, car manté la nostra pell en un estat de sensibilitat que la fa inepta per a resistir les seves sobtades variacions. I ja ni caldria parlar de l'estètica, car és tan evident la llejor del vestit masculí que no cal sinó fixar-se en el fort contrast que presenta al costat del vestit femení per a treure en conseqüència que tan solament la força del costum, engendrador d'indiferència, ha pogut arribar a fer-nos-el tolerable.

EUSEBI BUSQUETS



1835: aturem-nos. Al llarg del segle XIX, la moda no farà sinó donar voltes sense allunyar-se gaire d'aquests models. Cal arribar a fi de segle perquè es noti una reacció, encara que no molt accentuada, per a fugir-ne.

La reforma de la ciutat i els "Amics de l'Art Vell"

L'entitat AMICS DE L'ART VELL ha de remarcar la conducta de l'Ajuntament digna d'elogi per preocupar-se de cercar al problema de la reforma de la ciutat la solució més adient i de procurar que al procés del seu estudi puguin tenir-hi accés els ciutadans i entitats, per tal que en el projecte que en definitiva sigui adoptat es puguin veure reflectits tots els aspectes d'interès ciutadà. Per tal motiu, AMICS DE L'ART VELL ha cregut un deure d'estudiar el projecte actualment exposat i de fer-hi aquelles observacions conduents a una més perfecta solució del problema urbanístic, amb el màxim respecte per als edificis o indrets ciutadans que tinguin un interès o bé tan sols una evocació d'èpoques pasades.

En el present informe prescindirem dels punts de vista que atenyen el problema de grans artèries de circulació per la ciutat i ens circumscriurem sols a aquells que tenen relació amb l'Art vell de Barcelona.

Atenint-nos a aquest criteri, s'observa en el pla de reforma que tal aspecte ha estat sols parcialment resolt. S'hi veuen alguns detalls que valoren i posen de manifest construccions antigues i recons característics de la ciutat; però, en general, aquesta no ha estat respectada en la seva part antiga, la qual convindria conservar com un recinte típic, visualment allunyat de les grans vies de caràcter cosmopolita.

Cal respectar els edificis públics, i això, en el pla que comentem, hom ho ha tingut present; però cal estendre també aquest criteri respectuós a alguns edificis particulars i a aquells llocs que, tot i no contenir detalls arquitectònics de vàlua, fan dels mateixos carrerons i placetes indrets deliciosos que hom no pot trobar enlloc més del món i que per si sols evoquen aspectes de la vida ciutadana i dels costums constructius passats, que endebades voldríem refer quan no els tinguéssim. En aquest punt cal ésser més primmirat, encara, a les proximitats dels edificis medievals fets pensant en l'encongiement dels carrers i places que els havien de circumdar. L'urbanisme austríac ha provat com era de contraproduent, per al bon efecte d'aquestes, deixar les catedrals en la vastitud d'una gran plaça.

Es evident que la destrucció de la Corribia trauria recolliment a la Catedral i a la via projectada en aquell lloc, absorbiria la Plaça Nova, ara tan característica, i la convertiria en un reclau sense prou personalitat i que més aviat trauria monumentalitat a la nova via en projecte. Si aquesta es desviés pel carrer del Bou, es respectaria el molt

pintoresc i l'arqueologia de la Corribia, l'arqueologia dels darreres del Gremi de Sabaters i quedaria més reclosa la Plaça Nova. L'ondulació que això pogués donar a la nova via no suposaria cap inconvenient, puix àdhuc podria resultar de millor efecte estètic que el traçat rectilini.

La desviació de la nova via cap al carrer de Sant Pau destrueix tot el carrer de la Palla, la Plaça del Pi i carrer del Cardenal Casañas, llocs arqueològics i de molt caràcter. El descobriment del campanar del Pi és un encert del projecte, però semblaria preferible fer-lo pel cantó del carrer de la Boqueria, on no es malmet res, i conservar en canvi la casa que serveix de rectoria, encara que un xic rústega, tota ella de pedra i prou impressionant per a ésser respectada. La Plaça del Pi ha de conservar-se com està, més per les seves dimensions apropiades que per les cases que la formen, algunes d'elles amb força interès. Cal sostreure la façana de l'església del Pi a una perspectiva espaiosa que deixaria al descobert la pobresa de la seva arquitectura i faria més visible aquesta pobresa al costat dels nous edificis sumptuosos que lògicament s'alçarien pels encontorns.

El barri de Santa Maria caldria deixar-lo tal com està, sense aplicar-li les reformes projectades, les quals destrueixen les cases volades del carrer de les Caputxes, el mateix carrer de les Caputxes i altres detalls no menys típics i característics.

Les altres parts reformades, com són Plaça d'Antoni López, barri de les Drassanes i Sant Pau del Camp, on per aquest cantó acaba la part arqueològica, han estat resoltes d'acord amb les conveniències de l'Art vell de la ciutat.

Des del punt de vista dels AMICS DE L'ART VELL, i àdhuc des de l'urbanístic general, creiem preferible l'orientació adoptada en el pla de reforma de l'arquitecte senyor Darder susceptible d'algunes modificacions, que la de l'actual. El traçat de la via transversal per la Portaferrissa no destrueix res i ja està continuat cap al carrer del Carme, on hi ha el nou grup escolar. Aquest traçat posaria en valor, ultra altres cases menys importants, el Palau del Marquès de Comilles, l'església de Betlem, la casa de la Virreina i l'Hospital de la Santa Creu, per la part de la Convalescència, en un ambient urbà més adequat que el que ara tenen.

A la part representada amb més detall en el pla que motiva aquest dictamen, o sia la que va de la Plaça d'Antoni Maura a la Rambla, no hem sabut veure els motius pels quals s'haurà seguit el traçat cap al carrer de Sant Pau. S'havia dit si això podia obeir a no perjudicar el comerç de la Portaferrissa; però si tenim en compte que en aquest nou traçat sols són respectats dotze edificis de l'esmentat carrer i en canvi en són expropiats incomptables d'altres carrers cèntrics, junt amb la destrucció dels barris veïns del Pi, abans referits, trobem en aquest aspecte financer un altre motiu que ens fa partidaris del traçat Portaferrissa-Carme.

La ciutat ha d'ésser una cosa viva, resultat de tots els factors existents, tant els materials com els d'ordre espiritual, amb un màxim respecte per a uns i altres. Per això entenem que la ciutat vella i els seus barris típics i edificis característics han de subsistir amb la major integritat possible. De tots aquests peus forçats i d'altres que puguin presentar-se, per difícils que siguin de coordinar, és dels que haurà de néixer la ciutat futura.

Avui dia, quan són recollits als museus tots els documents i objectes que fan referència a la història de les ciutats; quan a la mateixa Exposició ha estat bastit artificialment un poble a base de recons típics, i al Pavelló de la Ciutat han estat valorats els aspectes de cada època de la nostra Barcelona, seria una temeritat aterrar els pocs indrets interessants que encara ens queden i destruir un conjunt que per ell sol constitueix un document insubstituïble per a comprendre molts aspectes de la història i de l'engrandiment de Barcelona.

Aquesta venerable Ciutat vella, de la qual ha nascut la gran urbs actual, bé mereix la pena que alguna nova via es torci per respectar-la. Si això obligués a major recorregut dels vehicles, no es pot considerar com un inconvenient, donades les velocitats actualment assolibles i que ara ja són preferides les vies circumval·latòries quan es vol guanyar temps.

Si a la part vella hi ha recons que necessiten ésser higienitzats, enhorabona que es faci, amb un màxim respecte per al caràcter que cada lloc tingui, sense torbar la pau i frescor d'alguns carrers o el bullici íntim de barriada que altres tenen, amb la irrupció de grans avingudes. D'aquesta manera tindriem un recinte que guardaria amb dignitat els rastres que encara queden de la Barcelona passada, i la ciutat moderna estesa al seu voltant. Si volem penetrar la part antiga de vies modernes, destruïrem molts valors i aspectes insubstituïbles per a obtenir en canvi un resultat híbrid de costosa realització i de resultats deficients.

El president, PERE BOSCH GIMPERA; el secretari, CÈSAR MARTINELL.



Notes i Comentaris

La Societat Castellonense de Cultura. Aquesta benemèrita entitat que tant treballa per al ressorgiment de la cultura llewantina i particularment de la del Maestrat, l'aportació de la qual a la restauració integral de la cultura de les terres catalanes tant és d'agrair, ens sorprèn ben sovint amb noves publicacions que vénen a augmentar la seva ja llarga llista d'obres publicades, totes elles ben dignes de l'atenció dels estudiosos. Ara mateix acabem de rebre tres volums força interessants, cada un dins el seu peculiar gènere. Vegeu, si no:

La llengua valenciana. Notes per al seu estudi i conreu, per Lluís Revest i Corzo.

De amore, d'Andrea Capellani. Text llatí publicat per Amadeu Pagès.

La enseñanza en Castellón de 1374 a 1400, per Lluís Revest i Corzo. És un treball de pacient investigació històrica a propòsit de l'organització de l'ensenyança a la capital del Maestrat durant l'últim quart del segle XIV. Va acompanyat d'un nodrit apèndix on són transcrits tots els documents que han servit de base a tan original treball.

De totes aquestes obres, que per llur naturalesa ultrapassen el cercle de les nostres peculiars activitats, ens abstenim de fer-ne l'estudi crític, el qual, d'altra banda, ja ha estat fet per plomes més competents i autoritzades i amb l'elogi que es mereixen. Ens concretam, doncs, a donar coneixement de llur aparició tot recomanant-les als nostres llegidors.

El monument a Pi i Margall. El senyor Miquel Blay, en lletra adreçada des de Roma al senyor Santamaria, president de la Comissió executiva del monument a Pi i Margall, es lamenta dels greus torbaments i dubtes que han fet néixer en el seu esperit les crítiques que durant aquests darrers temps han estat adreçades a l'obra que, per haver

de radicar a Barcelona, ell hauria desitjat que hagués constituït la seva obra cabdal, i demana que sigui nomenat un jurat que dictami a propòsit de la valor artística de l'esmentat monument.

De conformitat, doncs, amb els desigs manifestats per l'eminent escultor, ha estat nomenat el Jurat, del qual formen part els senyors Josep Llimona, Ramon Cases i Miquel Utrillo, junt amb un representant de l'Escola d'Arquitectura i un altre de l'Escola de Belles Arts.

Un cas inversemblant. *Roger*, des de les planes de *La Veu de Catalunya*, ens innova la cosa: la piscina del parc de Montjuïc no té desguàs. Els tècnics se'n van descurar (en aquest món tots podem tenir-ne un, de descurat) o, el que encara seria molt més greu, no van trobar la manera de fer-lo.

Sembla natural que, davant les dificultats insuperables que presentava la construcció d'una piscina en un lloc on l'aigua no podia renovar-se amb facilitat, es desistís de la seva construcció i s'elegís un altre lloc més apropiat; però no fou així. La piscina fou construïda, i cada vegada que calia renovar l'aigua (que costa un grapat de mils pessetes) hi havia necessitat d'enviar-hi els bombers amb llurs màquines perquè en fessin l'extracció. Després, algú d'esperit més progressiu va tenir la lluminosa idea d'instal·lar-hi una bomba a motor, i ara ja no hi han d'anar els bombers.

¡Ves quina llàstima que no hagin atinat a posar-hi una sínia! ¿No trobeu que hauria fet molt bonic i fins i tot hauria pres un caient simbòlic?

Temes urbans. La nostra ciutat presenta un seguit inesgotable de temes urbans, tots prou interessants i dignes d'estudi, que van des de la tan necessària com difícil reforma interior fins al pla d'enllaços i estructu-

ració general de la urbs amb els seus nuclis forans i pobles limítrofs. I encara, dins el quadro general d'aquests temes fonamentals, podríem incloure-hi altres temes d'ordre inferior o secundari, tals com els serveis de neteja i desguàs; la relació de l'alçada dels edificis amb l'amplada dels carrers i amb llur orientació; la dignitat artística dels edificis i de llurs façanes, i la necessitat d'establir unes lleis reguladores i un control que n'unifiqui l'estil i la sumptuositat i el caràcter dins de cada nucli o barriada; l'arbrat i els jardins; la regularització i distribució del gran i petit trànsit; l'establiment i defensa de carrers, barris o zones de repòs que fessin possible la vida de l'home d'estudis dins la gran urbs, etc., etc., car podríem anar allargant la llista indefinidament.

Per damunt de tots aquests temes, d'interès sempre viu i present mentre no s'atini amb llur adequada solució, ha guanyat actualitat ara escatir quina mena d'urbanització caldrà aplicar a la muntanya de Montjuïc, tenint en compte que, més tard o més d'hora, la muntanya tornarà a ésser en la seva totalitat patrimoni del municipi barceloní. Com en tota matèria opinable, s'han manifestat dos criteris, més que oposats, complementaris, els uns defensant el sistema de grans parcs, i els altres el dels petits jardins escampats entre les edificacions, o, encara més ben dit, de les edificacions escampades entre jardins. Al nostre entendre, els dos sistemes tenen llur justifica-

ció i són bons, i fins poden completar-se; i avui que les ciutats no tenen necessitat de viure recloses entre muralles i poden escampar-se lliurement, no cal sinó saber adaptar-se a les circumstàncies i ésser respectuosos amb la topografia i amb la naturalesa del terreny. Barcelona es presta admirablement per al sistema de petits jardins i avingudes arbrades, que és el sistema que actualment va imposant-se arreu, car així la ciutat esdevé tota ella un jardí i es troba com immersa dins un gran parc, i el ciutadà frueix en tots moments dels seus beneficis, així com, per contra, en el sistema dels grans parcs, confinats generalment als afores de les poblacions, el ciutadà ha de desplaçar-se expressament i aprofitar per a això els dies o les hores de lleure.

D'altra banda, els grans parcs, quan no es compta com a base amb l'existència de grans boscos centenaris, sempre resulten una cosa artificial i difícil de fer reeixir, com ens ho demostra el nostre vell parc de la Ciutadella. En canvi, a certs indrets de Sant Gervasi, d'Horta i Sarrià tenim encara bells exemples de com resulta agradable i sanitària la vida en un nucli urbà on els jardins abunden, encara que siguin de caràcter particular.

El tema és extensíssim i bé valdrà la pena que ens en ocupem amb deteniment, amb més raó ara que, pel que fa referència a la urbanització de Montjuïc, han estat publicats projectes d'un gran abast que bé caldrà examinar.



SSala

FABRICA CAMARERAS

CUINES FIXES POR
TATILS CENTRALS
IESPECIALS. TERMOC
SIFONS. CAL EFAC
RANXES. ESCALFA
SALAMANDRES

FÁBRICA: DI PUTACIÓ, 415-423 i SICÍLIA, 226-232. Telef 50723
DIPOSIT: HOSPITAL. 87-Telef 17091. BARCELONA



SANT JORDI

18, Carme, 18 - Telèfon 19634

El mestre impressor

RAMON TOBELLA
es complau a fer-vos saber que ha
inaugurat un nou local per a la
venta de tota mena d'Articles
d'escriptori i instal·lació d'una
Llibreria, la qual comptarà amb
un extens assortit de llibres
catalans, castellans
i estrangers.



OBRA INTERESSANT:
"Història de l'Hegemonia Catalana en la
Política Espanyola", de Francesc Pujols